

แนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานควบคุมยาสูบ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑. การจัดกิจกรรมเพื่อการส่งเสริมและป้องกันควบคุมโรคจากการบริโภคยาสูบในพื้นที่
 ๒. การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังนี้
 - ๒.๑ กำหนดนโยบาย กลไก และการบริหารจัดการ เพื่อการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ
 - ๒.๑.๑ มีการประกาศนโยบายเพื่อการควบคุมยาสูบ และสื่อสารให้ทราบอย่างทั่วถึง
 - ๒.๑.๒ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน/ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานควบคุมยาสูบ ภายใน หน่วยงาน และในพื้นที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบเพื่อการขับเคลื่อนการดำเนินการในภาพรวม
 - ๒.๑.๓ กำหนดประเด็น หรือมีการบูรณาการการควบคุมยาสูบ กับภาระงานประจำหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ในแผนปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - ๒.๑.๔ มีการสำรวจ/จัดทำระบบข้อมูล และบริหารจัดการข้อมูลเกี่ยวกับการควบคุมยาสูบ
 - ๒.๑.๕ ติดตามประเมินผล/สรุป/วิเคราะห์ผลการดำเนินการ เพื่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการดำเนินงาน
 - ๒.๒ กำหนดให้สถานที่ทำงาน และสถานที่สาธารณะในความรับผิดชอบเป็นเขตปลอดบุหรี่ตามกฎหมายว่าด้วยการผลิตภัณฑ์ยาสูบ
 - ๒.๒.๑ การติดเครื่องหมายเขตปลอดบุหรี่บริเวณสถานที่ทำงาน อาคาร สิ่งปลูกสร้าง และสถานที่สาธารณะ โดยให้มองเห็นชัดเจนในจำนวนที่เหมาะสม เช่น บริเวณทางเข้า - ออกหลัก บริเวณพื้นที่ภายนอกอาคาร และบริเวณพื้นที่ภายในอาคาร
 - ๒.๓.๒ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมไม่ให้เอื้ออำนวยต่อการสูบบุหรี่ เช่น ไม่มีอุปกรณ์/สิ่งอำนวยความสะดวกในการสูบบุหรี่ เช่น ที่เขี่ยบุหรี่ ถังทรายดับบุหรี่ ฯลฯ ณ บริเวณที่กฎหมายกำหนดให้เป็นเขตปลอดบุหรี่
 - ๒.๓.๓ กรณีที่มีการจัดให้มีเขตสูบบุหรี่บริเวณพื้นที่ส่วนนอกอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง ให้ดำเนินการตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่และลักษณะที่กฎหมายกำหนด เช่น มีเครื่องหมายติดแสดงไว้ให้เห็นชัดเจนว่าเป็นเขตสูบบุหรี่ ไม่อยู่ในบริเวณทางเข้า - ออกของสถานที่ หรือในบริเวณที่เปิดเผยให้เห็นได้ชัดเจนและแสดงสีอรณรงค์เพื่อการลด ละ และเลิกการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบ
 ๓. จัดให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ผู้ค้าและประชาชนในพื้นที่ ทั้งนี้ เพื่อควบคุมการบริโภคยาสูบและการกระทำที่ผิดกฎหมายว่าด้วยการผลิตภัณฑ์ยาสูบอย่างต่อเนื่อง
 ๔. จัดให้มีการเฝ้าระวังการควบคุมยาสูบในหน่วยงานและสถานที่สาธารณะในความรับผิดชอบ
 - ๔.๑ เฝ้าระวังสถานการณ์การบริโภคยาสูบ ผลิตภัณฑ์ยาสูบรูปแบบใหม่ การเข้าถึงผลิตภัณฑ์ยาสูบผ่านช่องทางต่าง ๆ ในพื้นที่
 - ๔.๒ เฝ้าระวังไม่ให้มีการสูบบุหรี่ในบริเวณที่กฎหมายกำหนดให้เป็นเขตปลอดบุหรี่
 ๕. ดำเนินการหรือบูรณาการความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ เพื่อการควบคุมยาสูบ
 - ๕.๑ จัดทำแผนการดำเนินงานฯ แบบมีส่วนร่วมกับหน่วยงาน/ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง พร้อมมีการแบ่ง/กำหนดบทบาทหน้าที่ตามภารกิจของหน่วยงาน เพื่อให้เกิดการดำเนินงานแบบบูรณาการทั้งในภาพขององค์กรและรายบุคคล
 - ๕.๒ มีการประสาน/บูรณาการการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการควบคุมยาสูบแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่
- ทั้งนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปรับเปลี่ยนโครงการ/กิจกรรมตามความจำเป็นและเหมาะสมตามบริบทของแต่ละพื้นที่ เพื่อลดอัตราการสูบบุหรี่ และโรคที่เกิดจากพฤติกรรมการสูบบุหรี่

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU)

ว่าด้วยการสนับสนุนงานควบคุมการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือว่าด้วยการสนับสนุนงานควบคุมการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฉบับนี้ ทำขึ้น ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชัน กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓ ระหว่าง ๗ ฝ่าย ประกอบด้วย ๑) กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ๒) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ๓) กองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ๔) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ๕) สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย (ส.ท.ท.) ๖) สมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย (ส.ต.ท.) และ ๗) มูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการไม่สูบบุหรี่

๑. ความสำคัญของความร่วมมือ

สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.๒๕๖๐ กำหนดให้มีคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบจังหวัด ที่มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน มีตัวแทนส่วนราชการต่าง ๆ ในจังหวัด ๑๓ หน่วยงาน รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิสมาชิกต่าง ๆ อีก ๖ สาขาเป็นกรรมการ และมีนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเป็นเลขานุการ โดยกำหนดให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายในเขตจังหวัดซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้ง จำนวน ๓ คน ร่วมเป็นกรรมการเพื่อขับเคลื่อนงานควบคุมการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบในจังหวัด ด้วยเล็งเห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีพันธกิจหนึ่งในการบริการสาธารณะ มีศักยภาพ และทรัพยากรในการป้องกันปัญหาอันเกิดจากการสูบบุหรี่ของประชากรในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

อีกทั้ง การเสพติดยาสูบเป็นพฤติกรรมที่ทำให้สุขภาพเสื่อมโทรม เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังและเสียชีวิตก่อนเวลา ที่ป้องกันได้ ที่สำคัญที่สุดของคนไทย โดยเฉลี่ยผู้สูบบุหรี่ที่ไม่เลิกสูบ ครึ่งหนึ่งจะเจ็บป่วยด้วยโรคจากการสูบบุหรี่ และเสียชีวิตก่อนเวลา ๑๐ ปี ยิ่งไปกว่านั้น คนไทยเสียชีวิตจากการสูบบุหรี่ ๕๔,๕๑๒ คนต่อปี (พ.ศ.๒๕๕๗) เสียชีวิตจากการได้รับควันบุหรี่มือสอง ๘,๒๗๘ คนต่อปี (IHME : International Health Metric Evaluation ๒๐๑๘) และมีคนไทยป่วยด้วยโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ที่ยังมีชีวิตอยู่กว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ คน (องค์การอนามัยโลก)

การสำรวจพบว่า อัตราการสูบบุหรี่ของคนไทยเท่ากับร้อยละ ๑๙.๑ เพศชายร้อยละ ๓๗.๗ เพศหญิงร้อยละ ๑.๗ จำนวนผู้สูบบุหรี่ ๑๐.๗ ล้านคน ร้อยละ ๘๙ กระจายตัวอยู่ในพื้นที่ต่างจังหวัดทั่วประเทศ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๖๐) และการสูบบุหรี่นอกจากก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจครัวเรือนที่ยากจน ที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่ สำหรับผู้ที่สูบบุหรี่รักษาแรพเฉลี่ยเดือนละ ๘๕๘.๕๐ บาท บุหรี่มวนเอง ๑๑๕.๗๐ บาท และผู้ที่สูบทั้ง ๒ ประเภท ๕๓๐.๒๐ บาทต่อเดือน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๖๐) รวมถึง ค่าใช้จ่ายในการรักษาโรค การขาดรายได้เมื่อเจ็บป่วยและเสียชีวิตก่อนเวลา อย่างไรก็ตาม ความสูญเสียจากการสูบบุหรี่เป็นสิ่งที่ป้องกันหรือลดความรุนแรงของปัญหาได้ โดยการป้องกันไม่ให้เกิดและเยาวชนเสพติดบุหรี่ช่วยและรักษาคนที่สูบบุหรี่แล้วให้เลิก และป้องกันคนไม่สูบบุหรี่จากควันบุหรี่มือสอง

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อสร้างความร่วมมือ และความเข้าใจร่วมกัน ในการสนับสนุนงานควบคุมการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๒ เพื่อสร้างกระแส ความตื่นตัว การขับเคลื่อนงานควบคุมการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบในกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓. ข้อตกลงความร่วมมือ

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือว่าด้วยการสนับสนุนงานควบคุมการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีขอบเขตความร่วมมือดังนี้

๓.๑ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

- ผลักดัน และติดตามการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่จำเป็นต่อการปกป้องประชาชนจากโรค และภัยสุขภาพ ที่เกิดจากการสูบบุหรี่
- สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ บทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการควบคุมการบริโภคยาสูบ และสนับสนุนองค์ความรู้ ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๖๐

๓.๒ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

- ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายพื้นที่สาธารณะปลอดบุหรี่ ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ เพื่อเป็นประโยชน์ในการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment : LPA) ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต หมวดงานด้านสาธารณสุข
- สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค เพื่อสร้างสุขภาวะในท้องถิ่น

๓.๓ กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

- ผลักดัน กระตุ้น สนับสนุน ร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะที่ดีให้กับคนในชุมชน

๓.๔ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.)

- ส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ มีส่วนร่วมในการป้องกันการสูบบุหรี่ในชุมชน ผ่านการสนับสนุนโครงการของกองทุนสุขภาพตำบล

๓.๕ สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย (ส.ท.ท.)

- ส่งเสริมให้เทศบาลขับเคลื่อนงานควบคุมการบริโภคยาสูบในพื้นที่ โดยเฉพาะประเด็นพื้นที่สาธารณะปลอดบุหรี่ และร้านค้าไม่ขายบุหรี่ให้เด็กอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี
- สนับสนุนการรณรงค์ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ สร้างกระแสตื่นตัว ในการรณรงค์ไม่สูบบุหรี่กับเทศบาลทั่วประเทศ อย่างสม่ำเสมอ

๓.๖ สมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย (ส.ต.ท.)

- ส่งเสริมให้องค์การบริหารส่วนตำบลขับเคลื่อนงานควบคุมการบริโภคยาสูบในพื้นที่ โดยเฉพาะประเด็นพื้นที่สาธารณะปลอดบุหรี่ และร้านค้าไม่ขายบุหรี่ให้เด็กอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี
- สนับสนุนการรณรงค์ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ สร้างกระแสตื่นตัว ในการรณรงค์ไม่สูบบุหรี่กับ องค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศอย่างสม่ำเสมอ

๓.๗ มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่

- สนับสนุนข้อมูล สื่อประชาสัมพันธ์ และให้คำปรึกษา การรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ พร้อมทั้ง ผลักดันและเปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้นำเสนอผลงานควบคุมการบริโภคยาสูบทั้งในและต่างประเทศ
- ประสานเชื่อมโยงให้เกิดความร่วมมือในการขับเคลื่อนงานควบคุมการบริโภคยาสูบในระดับท้องถิ่น

บันทึกข้อตกลงนี้มีผลบังคับใช้ นับแต่วันที่ทุกหน่วยงานได้ลงนามในบันทึกข้อตกลง จนกว่าปรากฏว่ามีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกบันทึกข้อตกลงฉบับนี้ และหากหน่วยงานใดประสงค์จะยกเลิกความร่วมมือฉบับนี้ ให้แจ้งยกเลิกเป็นลายลักษณ์อักษรพร้อมชี้แจงเหตุผล ให้ทราบโดยทั่วกัน

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ได้จัดทำขึ้นเจตจำนง มีข้อความถูกต้อง ทั้งเจ็ดฝ่ายได้ทำความเข้าใจข้อความโดยตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ และเก็บรักษาไว้ฝ่ายละฉบับ

ลงชื่อ ลงชื่อ

(นายแพทย์ปรีชา เปรมปรี)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมควบคุมโรค
กระทรวงสาธารณสุข

(นายทวี เสริมภักดีกุล)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
กระทรวงมหาดไทย

ลงชื่อ ลงชื่อ

(นายแพทย์ศักดิ์ชัย กาญจนวัฒนา)
เลขาธิการสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
(สปสช.)

(นางสาวสมใจ สุวรรณศุภพนา)
นายกสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย
(ส.ท.ท.)

ลงชื่อ ลงชื่อ

(ดร.สุปรีดา อุดุลยานนท์)
ผู้จัดการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
(สสส.)

(นายเกรียงศักดิ์ ว่องไว)
อุปนายกสมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย
(ส.ต.ท.)

ลงชื่อ

(ศ.นายแพทย์ประกิต วาทีสาธกกิจ)
ประธานมูลนิธิบรรณรักษ์เพื่อการไม่สูบบุหรี่